

Rosenkilde Vuggestue og Børnehaves politik til forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn.

Rosenkilde Vuggestue og Børnehave
Rosenkildevej 90
4200 Slagelse Kommune

Tlf. 58 52 54 06
rosenkilde@slagelse.dk
rosenkilde.slagelse.dk

1. Indledning

Alt for mange børn udsættes for vold og seksuelle overgreb og dette har store konsekvenser for deres fremtidige muligheder for at de kan klare sig godt. Overgreb har store psykiske konsekvenser for barnet og de varer resten af livet, hvilket gør det svært f.eks. at tage en uddannelse, passe et arbejde og selv at skabe et godt grundlag for et sundt familieliv.

Derfor har vi i samarbejde med SISO udarbejdet denne forebyggelsespolitik. Politikken skal bevidstgøre personalet om, hvordan vi kan hjælpe børnene ved at forebygge vold og seksuelle overgreb. Hvad kan vi lære børnene? Hvad gør vi, hvis vi ser tegn på vold og overgreb? Hvad er en sund og naturlig seksuel udvikling hos børn?

Det er også vigtigt for os at forældrene kender til denne forebyggelsespolitik, så de ved, hvorfor forebyggelse er vigtigt og hvordan – og på hvad vi reagerer.

2. Værdigrundlag og børnesyn

Nærvær som opnås ved, at børnene omgives af omsorgsfulde voksne, der skaber tryghed og tydelige rammer.

For at børnene kan udvikles optimalt og tør give sig i kast med at afprøve noget nyt, skal hverdagens rytme være tryk og genkendelig.

I en tryk hverdag med nærværende voksne har børnene mulighed for at afprøve de netop erhvervede kompetencer og i næste øjeblik øve sig på nye færdigheder.

Respekt gælder alle relationer, og ingen kan arbejde respektfuldt uden anerkendelse.

Vi lytter til hinanden og respekterer hinandens meninger og grænser.

Vi respekterer børnenes personlige integritet og behov for selvstændighed.

Anerkendelse – Alle børn skal behandles ens ved at behandles forskelligt. Uanset hvad de har med i "rygsækken", er der altid noget de kan, og noget de er gode til.

Relationer – Venskab, samhørighed og fællesskab er vigtigt. Det samme er en personlig, indlevende relation. Vi vil undgå mobning og lære børnene at turde sige fra over for urimeligheder. Vi vil lære børnene at være sociale og selvstændige.

For børn under 1 år tilstræber vi at have så nære relationer til barnet som muligt.

Stuepersonalet, som tager imod barnet, vil så vidt muligt have med barnet at gøre, til der finder et naturligt skift sted.

Når børnene føler at fundamentet er i orden, vil de begynde at søge nye kontakter hos andre voksne og børn.

Når der opstår venskaber mellem børnene, tager vi så vidt muligt hensyn til det i udvælgelse af grupper.

Vi mener, at venskaber er kilden til en positiv mental og social udvikling. Herigennem opdages betydningen af at vise hensyn. Barnet lærer selverkendelse, at håndtere konflikter, sætte grænser og at indgå i et fællesskab.

Vi mener også, at det er vigtigt, at børnene oplever hele institutionen som et fællesskab. Derfor holder vi jævnligt fælles aktiviteter i den enkelte afdeling eller i hele institutionen.

Endvidere arbejder vi efter Slagelse Kommunes værdier:

Kompetent, tydelig, modig og med glæde.

Det betyder:

- At vi har et fagligt godt fundament og derfor ved meget om børns udvikling.
- At vi giver udtryk for, hvad vi mener og hvorfor.
- At vi indgår i samtaler – også om de svære ting.
- At vi har et positivt livssyn og viser vores glæde ved at være sammen med institutionens dejlige børn.

3. Formål med politikken

Hvad

Overgreb – seksuelle eller vold - kan have alvorlige og vidtrækkende konsekvenser for børn og unges udvikling og senere voksenliv.

Derfor er det vigtigt, at vi så tidligt som muligt opsporer og handler på det, hvis der er mistanke eller viden om, at et barn eller en ung er udsat for overgreb.

Det forebyggende arbejde og den tværfaglige indsats er derfor et centralt fokusområde i vores arbejde.

Vi vil forebygge overgreb ved at støtte barnet i at udvikle en evne til at indgå i relationer på egne præmisser.

Vi lærer børnene at mærke egne grænser og sige fra.

Vi er til stede og støtter dem i deres kontakt med hinanden både nonverbalt og verbalt og fremmer dialogen. Vi hjælper dem til at opretholde egne grænser ved at støtte op og italesætte for barnet og de øvrige børn, at han/hun har sagt "nej, tak!". Derved lærer vi børnene, at det er i orden at sige nej og, at de skal/kan forvente at andre skal acceptere deres "nej, tak!".

I børnehaven billedliggøre vi forskellige følelser og reaktioner (ved hjælp af fotos) og lærer derved børnene, hvordan forskellige følelser kan "se ud" og vi taler med dem om, hvordan følelsen føles, så de bliver i stand til at genkende den hos dem selv og andre. Vi taler med børnene om, hvordan man kan reagere på forskellige følelser og om hvem, der kan hjælpe dem, når de følelser opstår.

Vi vil ligeledes tale med børnene om hemmeligheder – hvilke hemmeligheder, der er gode og hvilke, der er dårlige. Vi vil italesætte det med, at gode hemmeligheder bliver man glad af at tænke på, og dem må man godt have for sig selv, mens de dårlige hemmeligheder giver en ondt i maven, og dem skal man tale med de voksne om.

Hvorfor

Forebyggelse er en væsentlig del af vores daglige pædagogiske arbejde. Vi ser, hvor børnene har deres udfordringer i hverdagen og støtter dem i at udvikle evnen til at kunne sige fra. Vi har daglig kontakt til barn og familie og oplever samspillet mellem dem, og vi ser om barnet trives eller mistrives.

Børn har iflg. FN`s børnekonvention artikel 19 ret til beskyttelse mod mishandling; "Staten skal beskytte barnet mod alle former for mishandling begået af forældre eller andre. Staten skal hjælpe barnet, når det har været udsat for mishandling". Det vil sige, at man ikke må slå børn eller tale truende til dem eller udsætte dem for seksuelle overgreb.

Ligeledes har børn iflg. FN`s børnekonvention ret til en sund og naturlig seksualitet. Hvilet vil sige; alderssvarende optagethed af seksualitet, alderssvarende seksuelt prægede lege med jævnaldrende, seksuelle lege mellem børn, som er præget af ligeværdighed, jævnbyrdighed, gensidighed og nysgerrighed.

Intet barn skal vokse op med overgreb, da det har vidtrækkende konsekvenser for barnet trivsel resten af livet.

Børn risikerer alvorlige fysiske og psykiske skader, når de udsættes for vold eller er vidne til vold i familien. Det kan være lige så skadeligt for børn at overvære vold mod deres nære, fx deres mødre, som selv at blive udsat for vold.

Det er derfor vigtigt at vi i institutionen ved, hvordan vi skal forholde os, hvis vi oplever et barn der udsættes for krænkelser. Klare retningslinjer betyder, at der reageres hensigtsmæssigt på det oplevede.

Det er også vigtigt, at personalet i institutionen er gode rollemodeller, så børnene oplever, hvordan man bør have det med hinanden. Når vi taler om kønsorganer benævner vi dem "tissemand" og "tissekone" og "numser", vi bruger ikke andre ord for det. Hvis børnene siger "jeg elsker dig" til os siger vi "jeg synes også du er sød og dejlig". Vi giver gerne børnene et kram, men vi kysser dem ikke. Når vi sidder hos sovebørnene "sidder" vi hos dem – vi ligger ikke ned og det er kun det faste personale, der har "sove-vagt". Vi går ikke udfordrende klædt. Man går ikke alene med børnene uden, at man har informeret en kollega om det. Alt dette gør vi både for at passe på børnene men også for at passe på personalet, så der ikke opstår grænseoverskridende adfærd der kan mistænkeliggøre personalet unødigt.

Hvordan

Vi betragter os som børnenes "advokat" og vil derfor handle, hvis vi oplever at barnet bliver udsat for krænkelser eller grænseoverskridende seksuel eller voldelig adfærd.

Vi mener, at det er vigtigt, at vores pædagogik støtter børnene i at udvikle evnen til at skelne mellem egne og andres behov og til at skelne mellem egne og andres grænser.

Børn oplever med deres sanser og når de er nysgerrige på deres egen og andre børns kroppe, har det næsten altid udspring i nysgerrighed og sanselighed. De er nysgerrige på, hvordan andre børn ser ud og sammenligner sig med dem og det føles dejligt at berøre sig selv. Det er vigtigt at understrege, at dette IKKE kan sammenlignes med voksnes seksuelle lyst. Det er derfor vigtigt, at vi som pædagogisk personale ikke griber for hårdt og uhensigtsmæssigt ind, når vi oplever, at børnene er nysgerrige på hinanden. Hvis vi gør det, vil de føle skam og føle sig forkerte og vi ønsker ikke at forstyrre deres udvikling og give dem det indtryk, at disse følelser skal forbindes med skam.

Vi møder dem med en kommentar om, at sådan ser vi alle ud og en opfordring til at komme med og lave noget andet og gør evt. opmærksom på, at bare numser hører til på toilettet.

Når vi leger med vand på legepladsen foregår det med ble eller underbukser på – ikke fordi børnene ikke må se hinanden nøgne, men for at beskytte børnene mod nysgerrige blikke udefra – i disse digitale tider.

Samtidig skal vi anerkende, at børn er nysgerrige og begejstrede, når de opdager noget nyt og det gælder også, når de opdager nye sider af kroppe og via deres sanser oplever lyst og nydelse. Dette er en sund og naturlig del af barnets seksuelle udvikling.

Vi skal hjælpe barnet til at vide mere om:

Grænser

- Rettigheden til egen krop
- Berøringsskala (god/forvirrende/dårlig berøring)
- Forskellen på dårlige og gode hemmeligheder
- At voksne ikke må slå børn
- At man ikke må tale grimt til hinanden

Børn skal lære **selv-beskyttelsesstrategier** som:

- At løbe sin vej
- At stole på sin egen intuition
- At sige nej ved grænseoverskridelser

Personalet i institutionen har skærpet underretningspligt og det betyder, at vi SKAL indberette til kommunen, hvis vi oplever eller har mistanke om at børn i vores varetægt overgribes seksuelt eller voldeligt. Derfor har vi nedenstående "guide" vi arbejder efter.

Bekymring (*diffus oplevelse af, at noget er galt*)

- Få af- eller bekræftet bekymring
- Systematiske observationer af barnet i forskellige kontekster
- Faglig sparring hos kollegaer, evt. leder, tværfaglig gruppe

Mistanke (*mere konkret, f.eks. signaler, indirekte udsagn*)

- Handle på mistanke
- Gå til leder
- Faglig sparring hos leder, socialforvaltning
- Underretning
- Vurdér barnets sikkerhed

Konkret viden (*barnets udsagn, vidner, krænkers tilståelse*)

- Handle på viden
- Underretning, evt. akut
- Vurdér barnets sikkerhed
- Koordinering

Vi følger Slagelse Kommunes procedure for, hvordan man handler ift. overgreb.

4. Målgruppen:

Denne politik omfatter institutionens ansatte; pædagoger, pædagogmedhjælpere, studerende, virksomhedspraktikanter og andre der færdes i vores institution.

5. Definition af seksualitet, seksuelle overgreb og vold.

Vi har valgt at arbejde ud fra disse definitioner fra WHO og socialstyrelsen, da de giver personalet en fælles forståelse af, hvordan vi forstår begreberne; seksualitet, seksuelle overgreb og vold.

Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov, og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet.

Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej, og endelig er det ikke summen af vort erotiske liv. Dette kan være en del af vor seksualitet, men behøver ikke at være det. Seksualitet er så meget mere. Det er, hvad der driver os til at søge kærlighed, varme, og intimitet. Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er ligeså meget dette at være sensuel, som at være seksuel.

Seksualitet har indflydelse på vore tanker, følelser, handlinger og samhandlinger og derved på vor mentale og fysiske helse. Og da helse er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helse være en basal menneskeret.

(Langfeldt & Porter ,WHO, 1986)

"Seksuelle overgreb på børn er inddragelsen af et barn i seksuelle aktiviteter, som barnet ikke forstår, ikke er i stand til at give informeret samtykke til, eller som barnet udviklingsmæssigt ikke er parat til og ikke kan give samtykke til, eller som strider imod love eller sociale tabuer i samfundet. Seksuelle overgreb på børn er en aktivitet mellem et barn og en voksen eller et andet barn, der i kraft af alder eller udviklingstrin er i en position med ansvar, tillid eller magt, og hvor aktiviteten har som formål at tilfredsstille personens egne behov."

(WHO, 1999; Zeuthen 2012).

Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd, som er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.

(Socialstyrelsen.dk).

6. Faglig viden om tilgange til børns seksualitet og sanselighed.

Det er vigtigt for os, at der hos personalet er en stor faglig viden om sund og naturlig seksualitet, og hvordan overgreb kan påvirke barnets udvikling. Når vi ved det kan vi støtte de børn, der er på vej til at udvikle en bekymrende seksualitet og derved forebygge.

Børn oplever med alle deres sanser og når barnet berører sine kønsorganer er det fordi de udforsker egen krop og fordi det føles dejligt.

Børn ser ikke ret tit nøgne mennesker og er derfor nysgerrige på at se ligheder og forskelle. Når børnene ser på hinandens kroppe er det fordi de er nysgerrige. Ligner du mig eller er du anderledes.

Vi mener børn har ret til at undersøge og få viden om hinandens kroppe, køn mv. på et alderssvarende niveau.

Vi skal møde barnet hensigtsmæssigt, så vi ikke får "**skammet**" barnet.

Herunder er en artikel:

Barnets seksuelle udvikling

*Den seksuelle udvikling starter i spædbarnsalderen og fortsætter igennem hele livet. Det skriver Katrine Zeuthen, som er psykolog og lektor ved Københavns Universitet, og som forsker i infantil seksualitet, i sin bog *Kærlighed og overlevelse. Barneseksualitet og seksuelle traumer* (Zeuthen, 2009). Hun pointerer, at der på grund af den seksuelle udviklings tidlige begyndelse, er stor forskel på, hvordan en barnlig seksualitet og en voksen seksualitet kommer til udtryk, og at der dermed også er forskel på den betydning, man kan tillægge en given adfærd hos henholdsvis et barn og en voksen. Barnet kender ikke til seksualitetens betydning, hverken hos sig selv eller hos de voksne, og børn skal være store for at forstå, at dele af kroppen også har seksuelle funktioner, og hvilken betydning det har.*

Hos mindre børn er seksualitet lystbetonet. Det er lyst til at mærke lyst - at noget føles dejligt, at det kilder og stimulerer barnets sanser. Seksualiteten kommer ikke til udtryk som noget organiseret, centreret eller rettet mod et specifikt køn, men har derimod en diffus karakter. Mindre børn vil f.eks. typisk nyde at være nøgne, at undersøge og udforske sig selv og har også mulighed for at opleve genital nydelse – men sjældent som en bevidst eller planlagt handling. Ofte vil det være en tilfældig eller spontan handling f. eks i forbindelse med bleskift eller bad.

Børnehavebarnets seksualitet handler på den ene side om den viden, de begynder at erhverve sig, og på den anden side om den seksuelle adfærd, de udviser. Børnehavebørn har forstået, at der er forskel på køn, og typisk vil de i en periode være meget optagede af det og fortælle, hvordan det konkret viser sig hos piger og hos drenge. Børnehavebørn stimulerer sig selv af lyst og leger også seksuelle lege med jævnaldrende eller søskende, hvor de undersøger og udforsker hinanden.

Skolebørns seksuelle adfærd og lege adskiller sig fra de mindre børns ved i langt højere grad at være skjult for de voksne. Generthed, kendskab til normer, kultur og blufærdighed omkring kroppen og dens funktioner øges i takt med, at puberteten nærmer sig. Sproget kan ligeledes blive mere seksualiseret, og interessen for formidlingen af sex i medierne er stigende. Bevidstheden om kroppens forandringer medvirker til at forstærke seksualitetens betydning, og store børn/unge begynder at rette opmærksomheden ud i verden og begynder at forelske sig (Zeuthen, 2009).

Relationens betydning for barnets seksuelle udvikling

Børns udvikling afhænger af deres nære relationer. Det gælder også for deres seksuelle udvikling, som formes i relationen med de specifikke voksne, der er omkring dem. Det er den/de nære voksne, der lærer barnet:

- at skelne mellem sig selv og omverdenen
- at skelne mellem behov og tilfredsstillelse
- at skelne mellem lyst og ulyst
- at skelne mellem frivillighed og tvang
- at skelne mellem omsorg og overgreb (Zeuthen, 2009).

Det er altså de nære voksne, som er til stede omkring barnet, der ifølge Katrine Zeuthen, har betydning for udviklingen af barnets seksualitet. Det betyder også, at barnets relationsforståelse vil blive forstyrret, hvis barnet udsættes for et seksuelt overgreb af en nær omsorgsperson, som det stoler på og er knyttet til (Zeuthen, 2009).

Børn med bekymrende seksuel adfærd

Nogle børn kan udvise en bekymrende seksuel adfærd i deres leg med andre børn. Det kan være børn, der har svært ved at forstå grænser – måske fordi de sjældent selv har mødt dem, det kan være børn, der på forskellig vis er udfordrede og derfor har svært ved at lytte til andre børns forsøg på at markere grænser, eller det kan være børn, der måske selv har været udsat for en grænseoverskridende adfærd. Som fagperson skal man altid være opmærksom på karakteren af børns seksuelle leg, og særligt om der er børn, som ikke frivilligt deltager i legen, eller som ikke føler sig godt tilpas.

Jacqueline Jackson Kikuchi, som er Ph.d. i psykologi, har beskrevet 4 fokuspunkter, der kan hjælpe til at skelne mellem en normal og en bekymrende seksuel adfærd. Disse er oplistet i nedenstående tabel.

Børns leg og seksualitet

	Normaladfærd	Bekymrende seksuel adfærd
Motivation:	Nysgerrighed.	Kontrol, hævn, tvang.
Relation:	Gensidig, fælles interesse, enighed.	Ulighed i magt/viden, mobberelation, oplevet mangel på valgmulighed.
Aktivitet:	Aldersrelateret, undersøge, berøre.	EksPLICIT gentagelse af voksensex, slikke, sutte, penetrering af kropshuller med penis, fingre eller ting.
Emotion/effekt:	Lyst, munterhed, behag (også seksuelt), ophidselse, spænding.	Følelse af overmagt, vrede, skadefryd, evt. seksuel ophidselse. (Hos ofret: ulyst, skam, angst, skyld). (Kikuchi, 1995*. Oversat af Socialstyrelsen.)

Opmærksomhed på børns seksuelle leg kan hjælpe til at vise, om barnet har en sund eller en bekymrende seksuel udvikling. Fagpersoner kan anvende nedenstående spørgsmål i afklaringen af, om der er grund til bekymring:

- Var legen drevet af gensidig nysgerrighed eller blev der udøvet kontrol, tvang eller hævn?
- Var der enighed og fælles interesse hos børnene – eller var der en oplevet manglende mulighed for at melde fra?
- Var der stor aldersforskel mellem børnene?

- *Er der brugt magt eller trusler for at gennemføre legen/ aktiviteten? Virker et af børnene uvillig, ked af det eller kuet?*
 - *Fremtræder der elementer af ritualer eller noget tvangspræget?*
 - *Er der krav om hemmeligholdelse?*
 - *Hvordan står de seksuelt betonede lege eller handlinger i forhold til børnenes alder?*
-
- *Zeuthen, Katrine (2009): Kærlighed og overlevelse. Barneseksualitet og seksuelle traumer. Akademisk forlag.*
 - *Zeuthen, Katrine (2012): Børn og seksualitet. Artikel i Månedsskrift for almen praksis. April 2012.*

7. Faglig viden om forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn.

På personalestuen står en mappe, hvor forskelligt materiale om forebyggelse, tegn og opsporing af overgreb mod børn findes. Der vil være aktuelle artikler og henvisning til relevant litteratur. Udvalget, der har udarbejdet dette materiale, står for at vedligeholde mappen.

Opsporing.

I vores arbejde med opsporing tager vi udgangspunkt i disse skemaer fra Socialstyrelsen, der beskriver den atypiske adfærd, man vil observere i forbindelse med vold og seksuelle krænkelse.

Tegn og reaktioner på vold		
		
Fysiske tegn	Psykiske tegn	Adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none">• Mærker efter slag• Brandmærker• Mærker efter kvælningsforsøg• Knoglebrud• Shaken baby syndrom• Hyppige skadestuebesøg• Psykosomatiske klager• Søvnvanskeligheder• Tidligere pubertet• Overreaktion på pludselige bevægelser og lyde	<ul style="list-style-type: none">• Tristhed• Indadvendthed• Isolation• Utryk tilknytning• Mistillid til voksne• Dissociation• Lav selvfølelse• Hjælpeløshed, magtesløshed• Depression• Angst• Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt	<ul style="list-style-type: none">• Udadreagerende, aggressiv adfærd• Indadreagerende, trækker sig fra sociale relationer• Påklædning – skjuler blå mærker• Overtilpassethed• "Små voksne"• Koncentrationsvanskeligheder• Indlæringsvanskeligheder• Tab af kompetencer• Hyperaktivitet, hypersensitivitet• Selvdestruktiv adfærd• Selvskadende adfærd• Adfærd ændringer

Tegn og reaktioner på seksuelle overgreb

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rødme ved kønsdele ▪ Kløe ved kønsdele ▪ Rifter ved kønsdele ▪ Sår i eller omkring munden ▪ Underlivslidelser ▪ Psykosomatiske klager ▪ Søvnvanskeligheder ▪ Tidligere pubertet 	<ul style="list-style-type: none"> • Tristhed • Indadvendthed • Isolation • Utryk tilknytning • Mistillid til voksne • Dissociation • Lav selvfølelse • Hjælpeløshed, magtesløshed • Depression • Angst • Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsriver sig for hurtigt 	<ul style="list-style-type: none"> • Seksualiseret adfærd • Udadreagerende, aggressiv adfærd • Indadreagerende, trækker sig fra sociale relationer • Påklædning – skjuler krop • Hyppig vask • Overtilpassethed • "Små voksne" • Koncentrationsvanskeligheder • Indlæringsvanskeligheder • Tab af kompetencer • Hyperaktivitet, hypersensitivitet • Selvdestruktiv adfærd • Selvskadende adfærd • Adfærd ændringer

Forebyggelse.

Vi vil arbejde på, at der i institutionen er et trygt arbejdsmiljø, hvor man har tillid til hinanden og deler bekymringer for både børn og voksne.

Vi ønsker en kultur, hvor vi har en åben dialog, da vi derved deler viden og kan opspore overgreb.

Vi tilstræber at være voksne, der tør tale med børn, der kan stille nysgerrige og åbne spørgsmål og tør "blive" i samtalen.

Vi tager de nødvendige samtaler med forældrene.

8. Strategi for implementering og opfølgning.

-Udvalget, der har udarbejdet denne handleplan er; Mette Krause, Bente Lorentsen og Annette Fog Larsen.

- Vi tager emnet op en gang om året i juni og gennemgår vores politik.
- Udvalget justerer politikken en gang årligt efter personalemødet i juni.
- Vi har tilmeldt os nyhedsbrevet fra socialstyrelsens videns portal, så vi bliver opdateret med ny viden.
- Vi vil løbende opdatere vores viden om at samtale med børn.

9. Inddragelse af forældrebestyrelsen.

Forældrebestyrelsen orienteres og godkender politikken på bestyrelsesmødet i 3. kvartal.

10. Henvisning til relevante links.

<https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb>

<http://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/viden-om-metoder-tema-om-overgreb>

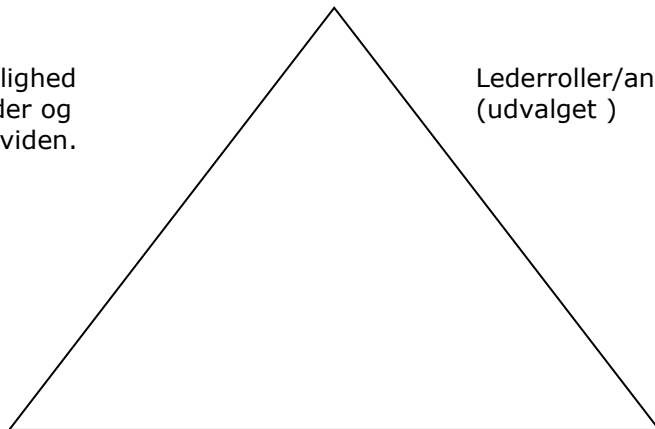
<http://vidensportal.dk/temaer/seksuelle-overgreb>

<http://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/materialer-og-redskaber>

11. Fremtidige opmærksomhedspunkter.

Kompetencer/faglighed
-hvordan fastholder og
udvikler vi vores viden.

Lederroller/ansvar
(udvalget)

Ressourcer: tages op på personalemøde 1 gang årligt og revideres årligt.